

לבפה"ע. בפה"ע ובפה"א קודם לשהכל: ובכל אלו אין משגיחין על חביב כלל. בפה"ע ובפה"א יקדים המין הרגיל להיות חביב אצלו אפי' השני הוא חביב לו עתה ואם שניהן רגילין להיות חביבין בשוה יקדים מה שחביב לו עתה ואפי' אם אחד הוא מין שבעה מקדים החביב. ואם שניהן חביבין בשוה מקדים מין שבעה ואם שניהן אינן מין שבעה וחביבין בשוה בפה"ע קודם לבפה"א ואין פה"ע נפטר בברכת פה"א. אמנם אם האחד שלם מקדים השלם ואפי' השני חביב ומין ז' (ואף שהמ"א בסימן רי"א ס"ק א' כתב דמקדים המין ז' אפילו הוא חצי והב' שלם זהו לדעת הרא"ש דפוסק כר"י דמין ז' עדיף אפי' משלם אבל למאי דקיי"ל כרבנן דחביב עדיף ממין שבעה ממילא שלם עדיף מחביב כמ"ש המ"א שם) ודוקא כשהשני אינו מין ז' כלל אבל אם שניהם מין ז' והא' מוקדם בקרא צריך להקדימו אפילו השני הוא חביב (פ"מ במ"א ס"ק י') וזה סדרן זתים. תמרים. ענבים. תאנים רמונים. (והטעם שזתים ותמרים סמוכין לארץ בתרא יותר) וברכת במ"מ אפי' מתבשיל של שעורים קודם לכל ברכת הפירות ואפי' לברכת היין ואפי' לזתים (אליה רבה ואבן הענן זור שם) ואם איחר מה שראוי להקדים אינו נפטר השני אפילו כשברכותיהן שוות אם לא שנתכוין לפטרו (מ"א שם ס"ק י"א) ולא שייך קדימה כי אחרון1234567 אם כשמונחין שניהם לפניו ורוצה לאכול משניהם:

כח טועם ופולט. לועס ופולט. אין צריך ברכה (סימן ר"י):

כט בין ברכה לאכילה אם הפסיק בדיבור כדי שאילת שלום צריך לחזור ולברך. ושתיקה לא הוי הפסק. ואם בירך קודם שהביאו לפניו צריך לברך פעם אחרת (סי' ר"ו):

דיני ברכת בורא מיני מזונות

א כל שהוא מחמשת המינין היינו חטה. שעורה. כוסמין. שבולת שועל. שיפון ולא עשאו פת רק תבשיל ממיני קמחים כגון דייסא. וכן אם בישל דגן וחטין שלימות שהוסרו קליפתן כגון הריפות של שעורין ואפילו לא הוסרו קליפתן ונתבשל עד שנתמעך ונדבקו הגרעינין זה לזה מברך במ"מ ואחריו מעין ג' אבל אם לא הוסרו קליפתן וגם לא נתמעכו מברך בפה"א. ולאחריו יש מחלוקת אי מברך בנ"ר או מעין ג' ע"כ לא יאכל כשיעור רק תוך הסעודה ואם אירע שאכל שלא בתוך הסעודה מברך בנ"ר (מ"א סי' ר"ח סק"ב):

ב קמח ששלקו עד שנעשה רך וראוי לשתי' מברכין שהכל ובנ"ר אבל אם הוא עב אף שאינו ראוי ללועסו מברך במ"מ ומעין ג':

ג פת שאין דרך העולם לקבוע עליו סעודה ולא לאכול ממנו שיעור שביעה נקרא פת הבאה בכסנין כמו לעקוץ שנילוש ברוב דבש ומיעוט מים. או עיסה שנילוש

קונטרס אחרון

דין ג פת שאין דרך העולם לקבוע עליו סעודה ע"י סי' קס"ח נט"ו ונמ"א שכתבו הטעם נהא שפסק המחנר הלכה כדנרי כולם להקל משום דמידי דרבנן הוא.

במי פירות. או בבצים. או פת שנילוש במים וממולא בפירות כמו שעושין בפורים או קיכלי"ך יבשים אף שנילוש במים מברך במ"מ. ודוקא שאינו אוכל שיעור שביעה דהיינו ג' או ד' ביצים. אבל אם אוכל שיעור שאחרים רגילין לקבוע סעודה דהיינו ג' או ד' ביצים. ואפילו אם בזה לבדו ליכא שיעור רק שאכל עם פת זה דברים המלפתין כגון בשר וכיוצא בו ועם כולן היה שיעור שביעה מברך המוציא ובהמ"ז. אבל דבר שאוכל בפ"ע ולא ללפת לא מצטרף. ואם אכל פת כסנין והיה דעתו לאכול מעט ובירך במ"מ ונמלך לאכול שיעור שביעה מברך ברהמ"ז ואי איכא בהמותר שיעור שביעה מברך גם כן המוציא (ועיין קו"א):

קונטרס אחרון

ותמוה לי דהא דהמ"ז לאורייתא. ואף דנפחות משיעור שביעה הוא דרבנן מ"מ קשה הא זכיסנין אינו חייב דהמ"ז רק בשיעור שאחרים רגילין לקבוע סעודה ואף שהוא שבע פטור כשאין אחרים רגילים לקבוע סעודה ודהמ"ז מדאורייתא בשביעה דידי' תלוי כדכתיב ואכלת ושבעת. ועוד דבסעיף י"ג פסק בעלמנו במקום ספק דלא יאכל כ"א בחוץ הסעודה. וגם קושית הט"ז ס"ק י"ט והמ"א ס"ק מ"ד הוא קושיא חמורה:

לרבן נלענ"ד כיון דרש"י כתב הטעם נפת כיסנין דאין אוכלין ממנה רק דבר מועט ומאכלה מועט. נראה מזה דעיקר טעם הפטור נפת הנא זכיסנין הוא משום דכיון דעל פת כוז אין רגילין לקבוע עליו סעודה לא חשוב לזרך עליו המוציא וג' ברכות. ולפ"ז הכל תלוי בראות עיני המורה. וכל שהוא פת שאינו מדרך העולם לקבוע עליו סעודה לפי ראות עיניו יש לו דין פת כיסנין. ולעקי"ך וקיכלי"ך ואותן הממולאין שעושין בפורים עינינו רואות שאין מדרך העולם לקבוע עליו סעודה לכן פסק כדברי כולם להקל. משא"כ דדין המבואר בסעיף י"ז בפשטיד"א וכן פירג"ש עינינו רואות שדרך העולם לקבוע עליו סעודת אחרים פסק שפיר דמזרך המוציא ודהמ"ז. והעיקר נפת כזה דתלוי בראות עיני המורה ונראה דפת כיסנין אפילו אכל שיעור שאחרים רגילין לקבוע סעודה דהמ"ז כזה הוא דרבנן דהמ"ז לאורייתא לא תלוי רק בשביעה דידי' כדכתיב ושבעת ושפיר כתבו דמידי דרבנן הוא:

גנ"ל דהא שכתב המג"א בס"ק י"ג דאפילו אכל עמו דברים אחרים ואלו אכלו לבדו לא היה שבע מברך המוציא נראה דהיינו דוקא שאכל עמו דברים המלפתין הפת אז משערין זכולם השיעור שביעה. דאלת"ה רק שאפילו אכל עמו דברים אחרים משערין זכולם א"כ קשה הא שכתב המג"א בס"ק כ"ז שפת כיסנין טעונין זרכה כשאוכלן בחוץ הסעודה לקינות הא איכא קביעות סעודה דהא זאמנע סעודתו אוכלן אלא ודאי דאין משערין שיעור שביעה רק נפת כסנין וזדברים המלפתין עמו לבד ולא זשאר דברים שאוכלין אותן בפני עצמן:

וב"ש המ"א בס"ק מ"ד דפת הנילוש זבינים דלחם גמור הוא ומציא ראייה מתוס' שכתבו דמותר משום זשולי עכו"ס. תמוה מאוד זעיני דהתוספות לא כתבו לאסור משום זש"ע רק זנילוש שהתוספות מתפקי זבו אם מהני זי' קביעת סעודה כמ"ש הט"ז בס"ק ט' אבל נפת כיסנין דמהני קביעות סעודה ודאי מותר משום זש"ע כמבואר זי"ד סי' קי"ז גזי קיכל"ך ע"ש:

גמ"ש המג"א ס"ק ט"ז לחלק בין נילש זדנש ובין נילוש זשאר פירות משום דקשה לו

ד פירגי"ש ופשטיד"א אפויין הממולאין בבשר וגבינה וכיוצא בו מה שדרך העולם לקבוע עליו סעודה ולאכול ממנו שיעור שביעה לא נקרא פת כסנין ומברך המוציא וברהמ"ז בכזית (ועקו"א):

ה עיסה שאין מגבלין אותה רק שופכין אותו על עלי ירקות ואופין בתנור שקורין נאליסנ"ק מברך בורא מיני מזונות ואם אוכל שיעור שביעה דהיינו ג' או ד' ביצים מברך המוציא ובהמ"ז ואותן שאין אופין בתנור רק בין שני ברזילים שקורין וואפלטק"י לא יאכל שיעור ג' או ד' ביצים רק בתוך הסעודה (קס"ח):

ו עיסה שנילוש במים ובישלה מברך במ"מ אפילו בשיעור שביעה. ועיסה שטיגנה נהגו לברך במ"מ. וירא שמים לא יאכל רק תוך הסעודה. ודוקא כעין קיכלי"ך המטוגנין שיש בהן תואר לחם. אבל לאקשי"ן המטוגנים או עיסה שבלילתה רכה שטיגנה מברך במ"מ לכ"ע:

ז אם פירר פת ובישלו אם היה בכל פירור כזית מברך המוציא. ואם לאו מברך במ"מ. לכן בפסח שעושין חרעמזלי"ך יש להן דין עיסה שבלילתה רכה שטיגנה. וכן לעקו"ך שעושין בפסח יש לו דין כסנין כיון שבשעת העירוב נתקלקל התואר לחם (וע' קו"א):

ח דברים הבאים בתוך הסעודה אם הן דברים שדרכן לאכול תמיד בתוך הסעודה למזון ולשובע א"צ ברכה. אפי' [נ]שלחו ממקום אחר אבל פירות שדרכן לאכול

קונטרס אחרון

דהא הרמב"ם פסק דמלה שלשה זמי פירות יולא י"ח נפסח ונגמ' משמע דלא מיקרי לחם לענין המוליא ה"ה לענין מלה. תמוה מאוד לענ"ד דהא כל שחייב בהמוליא ובהמ"ז בקציעות סעודה יולא י"ח נפסח כדמוכח בצרכות ל"ז גבי כוצא שאינו חייב בהמוליא ובהמ"ז רק בקציעות ויולא י"ח נפסח ונכסנין גם כן מהני קציעות סעודה. גם מה שהקשה דאם כן יאכל נפסח ולא ינטרך לזרך בהמ"ז. תמוה דהא יכול לקבוע סעודה וכמו כוצא דארעא שס. ומירונו ג"כ תמוה דלדצריו בנילוש נדבש מטעם דלא מיקרי לחם נחמעט ונש"ס מטעם עוני ממעט לה:

דין ז אם פירר פת ובישלו. המ"א נסי' קס"ח סעיף קטן כ"ח הביא בשם כנה"ג דסופגנין שעושין ממלה כחוש שקורין חרעמזלי"ך. אע"פ שצעודה כחוש לריך לזרך המוליא מכל מקום כשחיברן זמים ונבצילים נשתנה ומנצרך צורא מיני מזונות. והמ"א חולק ופסק דמנצרך המוליא ומציא ראייה מהש"ס ע"ש. ולפענ"ד תמוה ראייה זו דשם פירש"י צהא דמסקינן שחזר ועירסן דהיינו שחזר וגיבלין ואפאן דמיירי שאפאן בתנור בלא משקה וצוה ודאי דמנצרך המוליא דמה לי אפה פת מקמה או מפרורין משא"כ נכאן דתיכף כשעירצו נדבש ונבצילים ונדבק על ידם אזל ליה תורייתא דנהמא כיון דנשתנה כמ"ש הכנה"ג ואלו היה אוכלן באותו פעם ודאי דלא היה מנצרך המוליא דזהו עיקר החצילה האמור בש"ס דהיינו שנדבק על ידי מרק פירורין שלא היה צהן כזית האף יחזור עליו דין פת על ידי הטיגון הא הטיגון אינו נותן לו דין פת דהא נהגו להקל והכא שנילוש זמי פירות לכ"ע דין כסנין יש לו דכבר נחטטל דין פת על ידי חצילה: